

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі України
Навчально-науковий медичний інститут
Кафедра анатомії людини

СИЛАБУС
нормативної навчальної дисципліни

ФУНКЦІОНАЛЬНА АНАТОМІЯ

підготовки бакалавра (на основі ступенів "фаховий молодший бакалавр", "молодший бакалавр" або освітньо-кваліфікаційного рівня "молодший спеціаліст")

спеціальності - 227 «Фізична терапія, ерготерапія»

освітньо-професійної програми - «Фізична терапія, ерготерапія»

Силабус навчальної дисципліни «Функціональна анатомія» підготовки “бакалавра” (на основі ступенів "фаховий молодший бакалавр", "молодший бакалавр" або освітньо-кваліфікаційного рівня "молодший спеціаліст"), галузі знань – 22 охорона здоров'я, спеціальності – 227 фізична терапія, ерготерапія, за освітньою програмою – 227 фізична терапія, ерготерапія

Розробник:

кандидат біологічних наук,
доцент кафедри анатомії людини

доц. Шевчук Т.Я.

Силабус навчальної дисципліни затверджений на засіданні кафедри
анатомії людини

протокол № 2 від 20.09.2021 р.

Завідувач кафедри:

доц. Шевчук Т.Я.

І. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Таблиця 1

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
Денна форма навчання	22 «Охорона здоров'я», 227 ««Фізична терапія, ерготерапія» «Фізична терапія, ерготерапія». «Бакалавр»	Нормативна
Кількість годин/кредитів 120/4		Рік навчання - 1-й
		Семестр - 2-й
		Лекції - 20 год.
		Лабораторні - 30 год.
ІНДЗ: <u>немає</u>		Самостійна робота - 60 год.
		Консультації - 10 год.
	Форма контролю - залік	
Мова навчання	Українська	

II. Інформація про викладача

Шевчук Тетяна Яківна, доцент, кандидат біологічних наук, доцент кафедри анатомії людини: тел. 050 5934490; shevchuk.tatyana@vnu.edu.ua

Шварц Людмила Олексіївна, доцент, кандидат біологічних наук, доцент кафедри анатомії людини: тел. 066 2035121; schvarts.lyudmyla@vnu.edu.ua

Третяк Христина Степанівна, старший викладач кафедри анатомії людини: тел. 098 7128626; tretiak.khrystyna@vnu.edu.ua

Комунікація зі студентами: електронною поштою, на заняттях згідно графіку, за графіком консультацій і відпрацювань, дистанційне навчання Office 365 (Teams).

Розклад занять розміщено на сайті Волинського національного університету імені Лесі Українки,

<http://194.44.187.20/cgi-bin/timetable.cgi?n=700>

Розклад консультацій. Консультації проводяться згідно розкладу, що розміщений на дошці оголошень кафедри анатомії людини та на сайті кафедри: https://wiki.vnu.edu.ua/wiki/%D0%9A%D0%B0%D1%84%D0%B5%D0%B4%D1%80%D0%B0_%D0%B0%D0%BD%D0%B0%D1%82%D0%BE%D0%BC%D1%96%D1%97_%D0%BB%D1%8E%D0%B4%D0%B8%D0%BD%D0%B8

III. Опис дисципліни

1. Анотація курсу.

Навчальна дисципліна «Функціональна анатомія» є основною дисципліною для студентів спеціальності - 227 «Фізична терапія, ерготерапії» освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавра». Вивчення даної дисципліни являє собою адаптовану до потреб медицини класичну модель університетського курсу, який передбачає набуття кожним студентом знань у світі природничо-наукових уявлень про будову і функції організму людини в цілому, вміння використовувати набуті знання при подальшому вивченні інших фундаментальних наук медицини, та у практичній діяльності.

2. Пререквізити: навчальна дисципліна базується на знаннях із «Анатомія людини».

Постреквізити: після закінчення вивчення дисципліни знання, уміння і навички здобуті студентами можуть бути корисними для засвоєння курсу «Нормальна фізіологія людини (за професійним спрямуванням)», «Біомеханіка та клінічна кінезіологія (за професійним спрямуванням)».

3. Мета і завдання навчальної дисципліни.

Метою викладання навчальної дисципліни «Функціональна анатомія» є формування визначених освітньо-професійною програмою загальних та фахових компетентностей, зокрема: здатність аналізувати будову, нормальний та індивідуальний розвиток людського організму та

його рухові функції; здатність враховувати медичні аспекти у практиці фізичної терапії, ерготерапії.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Функціональна анатомія» є:

- вивчити будову тіла людини, поклавши в основу морфофункціональний принцип його будови, на основі сучасних досягнень макро- і мікроскопічної анатомії (морфології);
- навчити інтерпретувати статеві, вікові та індивідуальні особливості будови організму людини;
- ознайомити з взаємозалежністю і єдністю структур і функцій органів людини їх мінливість під впливом екологічних факторів;
- показати адаптаційні зміни під впливом фізичних навантажень та методи корекції статури;
- дати уявлення студентам про анатомічний аналіз рухів та спортивних вправ, рельєф тіла людини.

4. Результати навчання (Компетентності).

Таблиця 2

ЗК 06	Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмовою.
ЗК 10	Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
ЗК 11	Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
ЗК 15	Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя
ФК 2	Здатність аналізувати будову, нормальний та індивідуальний розвиток людського організму та його рухові функції.
ФК 3	Здатність трактувати патологічні процеси та порушення і застосовувати для їх корекції придатні засоби фізичної терапії, ерготерапії.
ПР 1	Демонструвати готовність до зміцнення та збереження особистого та громадського здоров'я шляхом використання рухової активності людини та проведення роз'яснювальної роботи серед пацієнтів/клієнтів, членів їх родин, медичних фахівців, а також покращенню довкілля громади.
ПР 2	Спілкуватися усно та письмово українською та іноземною мовами у професійному середовищі, володіти фаховою термінологією та професійним дискурсом, дотримуватися етики ділового спілкування; складати документи, у тому числі іноземною мовою (мовами).
ПР 3	Використовувати сучасну комп'ютерну техніку; знаходити інформацію з різних джерел; аналізувати вітчизняні та зарубіжні джерела інформації, необхідної для виконання професійних завдань та прийняття професійних рішень.
ПР 4	Застосовувати у професійній діяльності знання біологічних, медичних, педагогічних та психосоціальних аспектів фізичної терапії та ерготерапії.
ПР 7	Трактувати інформацію про наявні у пацієнта/клієнта порушення за Міжнародною класифікацією функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров'я (МКФ) та Міжнародною класифікацією функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров'я дітей та підлітків (МКФ ДП).
ПР 11	Здійснювати заходи ерготерапії для ліквідації або компенсації функціональних та асоційованих з ними обмежень активності та участі в діяльності.
ПР 12	Застосовувати сучасні науково-доказові дані у професійній діяльності.

ПР 15	Вербально і невербально спілкуватися з особами та групами співрозмовників, різними за віком, рівнем освіти, соціальною і професійною приналежністю, психологічними та когнітивними якостями тощо, у мультидисциплінарній команді.
ПР 16	Проводити інструктаж та навчання клієнтів, членів їх родин, колег і невеликих груп.
ПР 17	Оцінювати результати виконання програм фізичної терапії та ерготерапії, використовуючи відповідний інструментарій (додаток 1) та за потреби, модифікувати поточну діяльність.
ПР 18	Оцінювати себе критично, засвоювати нову фахову інформацію, поглиблювати знання за допомогою самоосвіти, оцінювати й представляти власний досвід, аналізувати й застосовувати досвід колег.

5. Структура навчальної дисципліни.

Таблиця 3

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					Форма контролю / Бали (40 балів)
	Усього	у тому числі				
		Лек.	Лаб.	Сам. роб.	Конс.	
1	2	3	4	5	6	7
Змістовий модуль 1. Функціональна анатомія голови, ший, верхньої кінцівки						
Тема 1. Функціональна анатомія, як наука	13	2	2	6	3	Т, УО, ВПЗ / 2
Тема 2. Анатомо- фізіологічні основи опорно-рухового апарату	8	2		6		
Тема 3. Основи функціональної анатомії хребта	10	2	2	6		Т, УО, ВПЗ / 2
Тема 4. Череп і шийний відділ хребта	12	2	4	6		Т, УО / 4
Тема 5. Функціональна анатомія верхньої кінцівки	14	2	4	8		Т, УО, ВПЗ / 4
Презентації до ЗМ 1 «Функціональна анатомія голови, ший, верхньої кінцівки»						ІРС / 3
Разом за ЗМ 1	57	10	12	32	3	15 бал
Змістовий модуль 2. Функціональна анатомія грудного і поперекового відділів хребта						
Тема 6. Грудний відділ хребта і грудна клітка	17	2	4	8	3	Т, УО, ВПЗ / 4
Тема 7. Поперековий відділ хребта	12	2	4	6		Т, УО, ВПЗ / 4
Презентації до ЗМ 2 «Функціональна анатомія грудного і поперекового відділів хребта»						ІРС / 3
Разом за ЗМ 2	29	4	8	14	3	11 балаів
Змістовий модуль 3. Функціональна анатомія тазу і нижньої кінцівки						
Тема 8. Таз і кульшовий суглоб	16	2	4	6	4	Т, УО, ВПЗ / 4
Тема 9-10. Функціональна анатомія нижньої кінцівки	18	4	6	8		Т, УО, ВПЗ / 6
Презентації до ЗМ 3 «Функціональна анатомія тазу і нижньої кінцівки»						ІРС / 4
Разом за ЗМ 3	34	6	10	14	4	14 балів
Види підсумкових робіт						Форма контролю / Бали (60 балів
Модульна контрольна 1						МКР

						(T+УО)/ 5+15
Модульна контрольна 2						МКР (T+УО)/ 5+15
Модульна контрольна 3						МКР (T+УО)/ 5+15
Усього годин/Балів	120	20	30	60	10	100 балів

Форма контролю: Т – тести; УО – усне опитування; ВПЗ – виконання практичного завдання; ІРС – індивідуальна робота студента; МКР – модульна контрольна робота (Т – тести; УО – усне опитування).*

6. Завдання для самостійного опрацювання

1. Положення тіла людини у просторі та рухи частин тіла по відношенню до осей та площин.
2. Положення тіла людини у просторі та рухи частин тіла по відношенню до осей та площин.
3. Зовнішні сили: сила тертя, сила опору середовища, сила реакції опори.
4. Поняття про ЗЦМ тіла людини.
5. Внутрішні сили: еластичність м'язів, сухожилків, зв'язок.
6. Важільний принцип роботи опорно-рухового апарату.
7. Режим роботи м'язів.
8. Види роботи м'язів.
9. Фізичні вправи для розвитку різних груп м'язів.
10. Аналіз положень і рухів тіла людини.
11. Морфологія положень або рухів.
12. Механіка положень або рухів.
13. Особливості механізму зовнішнього дихання.
14. Особливості розташування та функції внутрішніх органів при виконанні фізичних вправ.
15. Особливості стану серцево-судинної системи при виконанні фізичних вправ.
16. Анатомічна характеристика положень тіла з нижньою опорою: (положення стоячи). Топографія працюючих м'язів. Положення внутрішніх органів.
17. Анатомічна характеристика положень тіла з верхньою опорою: (положення вису на прямих руках). Топографія працюючих м'язів. Положення внутрішніх органів.
18. Анатомічна характеристика положень тіла зі змішаною опорою: (положення упора на паралельних брусах та положення «міст»). Топографія працюючих м'язів. Поняття стійкості тіла. Положення внутрішніх органів.
19. Анатомічна характеристика поступальних (циклічних, ациклічних) та обертальних рухів.
20. Топографія працюючих м'язів під час виконання рухів.

IV. Політика оцінювання

Політика викладача щодо студента. Курс передбачає роботу в колективі. Середовище в аудиторії є творчим, дружнім, відкритим для конструктивної критики та дискусії. Відвідування занять є обов'язковим. Оцінювання здійснюється згідно [Положення про поточне та підсумкове оцінювання знань студентів Волинського національного університету імені Лесі Українки](#)

Поточний контроль здійснюється на кожному лабораторному занятті за результатами виконання тестового контролю, усного опитування та практичного завдання з тем, що вивчаються. За кожне лабораторне заняття студент отримує 2 бала (відповідно: усного опитування – 1 бал, тестового контролю – 0,5 бали та виконання практичного завдання – 0,5

бали. Максимальні можливі бали за кожне лабораторне заняття та виконання ІРС детально наведені у таблиці 3. Загалом за поточний контроль студент може набрати **40 балів**.

Оцінка тестового контролю відбувається у Office 365 (Teams). Тестування студенти проходять на початку лабораторного заняття. На кожне лабораторне заняття складено по 10 тестових завдань, які оцінюються у 0,5 балів. Максимальна кількість балів за тестовий контроль з усіх тем практичних занять студент може набрати **7,5 балів** (усіх лабораторних занять 15).

Оцінка виконання практичного завдання залежить від якості виконання усіх завдань, оформлення, висновків. За цей вид діяльності студент може отримати 0,5 бал, якщо практичне завдання виконано згідно вимог щодо виконання та оформлення таких робіт із "Функціональної анатомії" (завдання виконані повністю, робота оформлена і має висновки). Максимальна кількість балів за всі якісно виконані лабораторні студент може набрати **7,5 балів** (усіх практичних занять 15).

Проміжний контроль (модульна контрольна робота). Модульна контрольна робота передбачає розв'язання тестових завдань в Office 365, Teams (5 балів) та усне опитування (20 балів), які проводяться на основі лабораторних завдань і питань, які виносяться на самостійне опрацювання. Максимальна кількість балів, яку студент може отримати за один модульний зріз – 20 балів. Загалом за проміжний модульний контроль студент може максимально набрати 60 балів (по 20 за три модульні контрольні).

Самостійна робота включає в себе теоретичне вивчення питань, що стосуються тем лекційних занять, які не увійшли до практичного курсу, або ж були розглянуті коротко. Завдання для самостійного опрацювання входять в структуру лабораторних занять та оцінюються в процесі поточного контролю на лабораторних заняттях під час вивчення відповідних тем.

У разі наявності документа, що засвідчує навчання на сертифікованих курсах, онлайн-курсах, які дотичні до тем дисципліни, можливе зарахування певної кількості годин, відповідно до [Положення про визнання результатів навчання, отриманих у формальній, неформальній та/або інформальній освіті у Волинському національному університеті імені Лесі Українки](#).

Політика щодо академічної доброчесності. Викладач і студент мають дотримуватись ст. 42 Закону України «Про освіту». Дотримання академічної доброчесності передбачає:

- посилення на джерела інформації у разі використання ідей, тверджень, відомостей;
- дотримання норм законодавства про авторське право;
- надання достовірної інформації про результати власної навчальної й наукової діяльності;
- самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів;
- посилення на джерела інформації у разі використання ідей, тверджень, відомостей.

На лабораторних заняттях під час усного опитування, під час написання модульної контрольної роботи та під час підсумкового оцінюванні студентам дозволяється користуватися лише муляжами, натуральними препаратами та схемами. Списування під час поточного контролю та під час здачі іспиту заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Використання гаджетів та персональних комп'ютерів передбачено під час дистанційного навчання та проходження online тестування.

Політика щодо дедлайнів та перескладання. Якщо з об'єктивних причин заняття пропущене, то студент зобов'язаний відпрацювати його самостійно в аудиторії за методичними рекомендаціями в присутності лаборанта або чергового викладача. Пропущену модульну контрольну роботу також можна відпрацювати.

За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, карантин тощо) навчання може відбуватись в цей період у дистанційному режимі.

Лабораторні роботи зі змістового модуля 1 мають бути виконані до проведення модульної контрольної роботи 1. У випадку невиконання лабораторних робіт студент не допускається до виконання модульної контрольної роботи 1. Відповідно такі ж вимоги і до виконання лабораторних робіт до модулів 2-3.

У випадку незадовільної підсумкової семестрової оцінки (менше 60 балів), або за бажання підвищити рейтинг, студент може добрати бали на заліку, виконавши певний вид робіт (здати або перездати одну із тем, написати підсумковий тест тощо). Терміни проведення заліку визначаються розкладом екзаменаційної сесії. У разі не складання заліку, студент може перездати його двічі. Розклад ліквідації академічної заборгованості передбачений також розкладом екзаменаційної сесії.

V. Підсумковий контроль

Форма підсумкового контролю успішності навчання – залік. Оцінювання знань студентів здійснюється за результатами поточного й модульного контролю згідно [Положення про поточне та підсумкове оцінювання знань студентів Волинського національного університету імені Лесі Українки](#). При цьому завдання із усіх видів контролю оцінюються від 0 до 100 балів включно і студент повинен набрати не менше 60 балів. Залік виставляється за умови виконання студентом завдань, передбачених силабусом нормативної навчальної дисципліни «Функціональна анатомія». У відомості, індивідуальному навчальному плані (заліковій книжці) записується набрана кількість балів.

VI. Шкала оцінювання Шкала оцінювання (національна та ECTS)

Таблиця 4

Оцінка в балах	Лінгвістична оцінка
90–100	Зараховано
82–89	
75–81	
67–74	
60–66	
1–59	Незараховано (необхідне перескладання)

VII. Рекомендована література та інтернет-ресурси

Основна:

1. Анатомія людини. У трьох томах. Том перший / Під ред. проф. В.Г. Ковешнікова. Луганськ: вид-во «Шико» ТОВ «Віртуальна реальність», 2005. 328 с. Том другий / Під ред. проф. В.Г. Ковешнікова. Луганськ: вид-во «Шико» ТОВ «Віртуальна реальність», 2005. 260 с. Том третій / Під ред. проф. В.Г. Ковешнікова. Луганськ: вид-во «Шико» ТОВ «Віртуальна реальність», 2005. 400 с.
2. Анатомія людини. У трьох томах. Том перший / А. С. Головацький, В. Г. Черкасов, М. Р. Сапін, Я. І. Федонюк. Вінниця : Нова книга, 2006. 368 с. Том другий / А. С. Головацький, В. Г. Черкасов, М. Р. Сапін, А. Р. Парахін. Вінниця : Нова книга, 2007. 456 с. Том третій / А. С. Головацький, В. Г. Черкасов, М. Р. Сапін, А. Р. Парахін. Вінниця : Нова книга, 2009. 376 с.
3. Коцан І.Я., Гринчук В.О., Велемець В.Х., Шварц Л.О., Пикалюк В.С., Шевчук Т.Я. Анатомія людини: підручник для студ.вищ.навч.закл.-Луцьк:ВНУ імені Лесі Українки., 2010 . 902с.
4. Неттер Ф. Атлас анатомії людини / Під ред. проф. Ю.Б. Чайковського. Львів: Наутіус, 2004. 592 с.
5. Функціональна анатомія: Федонюк Я.І., Мицкан Б.М., Попель С. Підручник для студентів навчальних закладів з фізичного виховання і спорту III-IV рівнів акредитації. За ред. Федонюка Я.І., Мицкана Б.М. Тернопіль: Навчальна книга. Богдан, 2007. 552с.

Додаткова:

1. Гринчук В.О., Велемєць В.Х., Шварц Л.О., Шевчук Т.Я., Поручинський А.І. Вступ до анатомії людини: Навч. посібник. Луцьк: Надстир'я, 2002. 100с.
2. Гринчук В.О., Велемєць В.Х., Пикалюк В.С., Шварц Л.О., Шевчук Т.Я., Поручинський А.І. Опорно-руховий апарат людини: Навч. посібник. Луцьк: Надстир'я, 2003. 360с.
3. Гринчук В.О., Велемєць В.Х., Пикалюк В.С., Шевчук Т.Я. Внутрішні органи та серцево-судинна система людини: Навч. посібник. Луцьк: Надстир'я, 2005. 448с.
4. Інтерактивний анатомічний стіл для віртуального зображення «Briolight».
5. Кравчук С.Ю. Анатомія людини. Навчальний посібник. В 2 т. Чернівці: Поділля, 1998. Т.1. 296 с.; Т.2. 344 с.
6. Коляденко Г.І. Анатомія людини: Підручник. К.: Либідь, 2001. 384 с.
7. Пикалюк В.С., Гринчук В.О., Велемєць В.Х., Шевчук Т.Я. Нейроанатомія: Навч. посібник. Луцьк: Надстир'я, 2004. 353с.
8. Свиридов О.І. Анатомія людини: Підручник / За ред. І.І. Бобрика. К.: Вища шк., 2000. 399с.

Інтернет-ресурс

1. Анатомія людини. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://194.44.187.60/moodle/course/view.php?id=68>
2. Збірник 3D атласів з анатомії людини <https://medical-club.net/uk/sbornik-3d-atlasov-po-anatomii-cheloveka/>.
3. Функціональна анатомія. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://teams.microsoft.com/l/team/19%3acEhlneALJp2WwvkjRNJx4dleQew-9M5CcuW9xGFRIPs1%40thread.tacv2/conversations?groupId=16e20718-c988-4056-8673-76f67b25a671&tenantId=79cf2153-dcef-4e36-ab8c-89480b2366aa>
4. Репозитарій Волинського національного університету імені Лесі Українки. <https://evnuir.vnu.edu.ua/>